

Všude, kde je pravda nebezpečná, je svoboda nejistá

- editor007 | 12. června 2024

UK: Takto doslova to napsali před zhruba 300 lety v anglických novinách. Takzvané Catovy dopisy popularizovaly ve své době myšlenky svobodné společnosti a v dopise číslo 38 píše autor o právu občanů soudit svoji vládu a nutnosti zajímat se o věci veřejné.

Kniha, která položila základy všech moderních demokracií, nese název „Dvě pojednání o vládě“ a napsal ji John Locke v 17. století. Podle historiků to však byly spíše Catovy dopisy, které nejvíce ovlivnily americké osadníky a jejich představy o tom, jak by měla vypadat svobodná společnost.

Catovy dopisy je soubor novinových článků, které před tři sta lety vycházely v Anglii. Napsali je dva novináři John Trenchard a Thomas Gordon. Srozumitelným jazykem vysvětlovali lidem principy svobodné společnosti.

Catův dopis číslo 38 napsal Thomas Gordon v roce 1721 a mluví o právu občanů soudit svoji vládu a občanské odpovědnosti.

V dopise píše:

Kdyby byli lidé všude poctivě poučeni o pravdě a přivedeni k rozumu, nezůstal by pod sluncem jediný národ fanatiků nebo otroků. Šťastný osud je možné si vždy přát, ale nikdy ho nelze očekávat.

Svoboda není zadarmo

Na většině zeměkoule není ani pravda, ani svoboda. I v těch nejšťastnějších částech zeměkoule jsou jen málo podporovány a bez zápalu udržovány, ale všude je mnoho lidí, kteří proti nim neustále kují pikle. Jsou to dvě největší občanská požehnání. Kdo by chtěl zničit jedno z nich, musí zničit obě. Proto všude nacházíme společně tyranii a podvod, nevědomost a otroctví.

Všude, kde je pravda nebezpečná, je svoboda nejistá.

Nauka o vládě

Ze všech vědeckých oborů, které na světě znám, se nás nejvíce týká věda o vládě, která je nejsnadnější na pochopení, a přesto jí nejméně rozumíme. Většina z těch, kdo vládu řídí, se snaží lidi dole přesvědčit, že je to obtížné a složité, že by to nepochopili.

To je podvod. Každý oráč rozezná dobrou vládu od špatné podle jejích výsledků.

Co jiného je vláda než důvěra svěřená všemi nebo většinou jednomu nebo několika málo jedincům, kteří se mají starat o záležitosti všech, aby se každý mohl s větší jistotou starat o své záležitosti. Velký a vznešený úkol, který je zřídka vykonáván čestně.

Moc korumpuje

Proto by vláda měla být omezena mnoha silnými zábranami, neboť moc činí lidi bezohlednými k druhým a milujícím sami sebe. Každé porušení svěřené důvěry by mělo být potrestáno, protože shovívavost k chybám úředníků může být krutostí vůči všem lidem.

Upřímnost a jednoduchost jdou vždy ruku v ruce. Je prozíravé ty, co v politice z jednoduchých věcí dělají složitosti, podezírat z temných úmyslů. Cincinnatus byl odveden od pluhu, aby zachránil římský stát. Úřad vykonával poctivě a úspěšně. Jak do něj přišel se všeobecným souhlasem, tak z něj za všeobecného potlesku odešel.

Pozn. autora: Cincinnatus byl římský státník, který se stal představitelem ctnosti. V 5. století před n.l. napadly nepřátelské kmeny Řím. Senát se obrátil na Cincinnata, který byl v té době farmářem, aby převzal úřad diktátora a zachránil město. Cincinnatus se ujal svěřeného úkolu, nepřátelské kmeny porazil a pouhých 16 dní poté, co mu lidé svěřili absolutní moc, se své funkce vzdal a vrátil se na farmu.

Je po něm pojmenováno město v Itálii nebo například americké Cincinnati ve státě Ohio.

Oráč lepší ministra?

Zdá se, že vláda v té době nebyla výdělečným obchodem. Šťastní by byli Římané, kdyby v době svého zotročení dokázali vyrvat vládu z rukou císařů a politiků a svěřit ji nějakým farmářům. Je jisté, že mnozí z jejich císařských ministrů si počínali směšněji, než by si počínala komise oráčů, a krutěji než klub řezníků.

Veřejné záležitosti by nikdy neměly být tajné. Každý člověk by měl vědět to, co se týká všech. Vláda je všeobecné povahy, neboť se týká ctnosti občana, jeho majetku a bezpečnosti.

Špatné vlády, které násilně kořistí, žárlí na ctnostné občany a jsou nepřáteli soukromého vlastnictví. Proto je vysávání a strašení občanů vrcholem jejich politiky a oblíbeným způsobem vlády. Za této situace musí být lidé chudí, aby byli v bezpečí.

Bez pravdy není upřímnost

Tam, kde je majetek v nebezpečí, bude málo přičinlivosti, a tam, kde je pravda nebezpečná, bude málo upřímnosti.

Dobrá vláda naopak produkuje mnoho štěstí a mnoho lidí. Řecko a Itálie, dokud byly svobodné, byly vzorem světa. Lid měl ve vládě hlavní roli. Ale co je Řecko a Řím nyní? V Římě žije stádo zhýčkaných mnichů a co se týče moderních Řeků, je to jen skupina opovržených otroků, které drží turecký panovník v nevědomosti a velké bídě, aby se mohl zdát velkým.

Takový je rozdíl mezi jednou a druhou vládou a tak důležitá je správa věcí veřejných.

A říci, že soukromí lidé nemají nic společného s vládou, znamená říci, že soukromí lidé nemají nic společného se svým vlastním štěstím a neštěstím. Protože celek by se měl starat o bezpečí každého soukromého jedince, je povinností každého jednotlivce starat se o celek, jehož je součástí.

Napsáno v roce 1721.

Pozn. autora: Některé myšlenky prostě nezestárnou a strašení a vysávání zůstává nejoblíbenější formou vlády. Texty, které vedly ke vzniku nejsilnější demokracie světa, nikde nehovoří o nutnosti bojovat proti dezinformacím a špatným názorům. Je možné, že k tomu měly nějaký důvod?

Zpracoval: D. Tolar

[ZDROJ](#)